

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori
Direcció General de Medi Natural,
Educació Ambiental i Canvi Climàtic

I CONGRÉS IBÈRIC D'ENERGIA EÒLICA I CONSERVACIÓ DE LA FAUNA (JEREZ DE LA FRONTERA, 12-14 DE GENER DE 2012):

Les ponències es varen estructurar en quatre apartats:

- 1. La energía eólica y los efectos sobre la fauna*
- 2. Diseño de parques eólicos orientado a la conservación*
- 3. Medidas de gestión ambiental*
- 4. Retos y oportunidades de la energía eólica*

L'energia eòlica està considerada com una de les ambientalment més recomanables. Té una sèrie d'avantatges:

1. És una energia neta (la seva generació no implica la producció de gasos d'efecte hivernacle)
2. És inesgotable
3. Permet una independència energètica, cosa que no passa amb el petroli.

Per contra, té evidents efectes negatius:

1. Destrucció de l'hàbitat on s'instal·la el parc eòlic
2. Impacte paisatgístic
3. Afecció a la fauna
 - Fragmentació de l'hàbitat
 - Efecte barrera
 - Col·lisions

Per al futur, i amb l'objectiu de minvar els efectes sobre la fauna, s'ha d'anar en la direcció de:

1. Realitzar parades selectives dels PPEE (Parcs eòlics).
2. Utilització d'eines informàtiques per detectar aus a les rodalies dels PPEE (radars).
3. Utilitzar túnels de vent per identificar trajectòries de vol predominants de les aus veleres.

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori
Direcció General de Medi Natural,
Educació Ambiental i Canvi Climàtic

4. Creació de PPEE off-shore (marins).

La constatació de la perillositat dels aerogeneradors envers aus i quiròpters és relativament recent i, atès l'important caràcter econòmic, s'hi està invertint molt en investigació i desenvolupament tecnològic.

Les espècies més sensibles són les que aprofiten les corrents tèrmiques per als seus desplaçaments. Així, els voltors lleonats (*Gyps fulvus*) són els més freqüentment afectats pels impactes (més del 50%). Però també ho són els xoriguers (*Falco tinnunculus*).

El principal problema és que els primers PPEE s'implantaren sense tenir en consideració els aspectes ambientals. Molts d'ells es posaren dins el que ara són ZEPAs, IBAs o espais naturals protegits. I també dins canals de vent que eren habitualment usats per les aus migratòries en els seus desplaçaments. Evidentment, en aquests casos, ja no queda altra alternativa que incidir en les mesures correctores com ara: parades selectives dels aerogeneradors, sons dissuasoris, incrementar la visibilitat de les aspes, etc.

Però la qüestió fonamental és l'emplaçament dels PPEE. Si aquest no és seleccionat acuradament, la incidència sobre la fauna pot ser molt greu. Així, SEO/BirdLife ha publicat las “*Directrices para la evaluación del impacto de los parques eólicos en aves y murciélagos. Versión 3.0*”. Aquest és un document molt útil per a la presa de decisions en tot allò relatiu als PPEE. Permet valorar objectivament la perillositat dels hipotètics emplaçaments dels aerogeneradors i proposa metodologies d'estudis.

Els **estudis BACI (Before-After Control Impacts)** són el mecanisme essencial per a la valoració dels impactes que suposarà la instal·lació d'un PE. Consisteix a fer estudis acurats previs (duració d'almenys un any) i posteriors (plans de vigilància ambiental per valorar les col·lisions de la fauna). L'estudi previ permetrà identificar les aus més freqüents a la zona, els seus moviments diaris, densitats, punts de nidificació, etc. Però també aspectes del medi, com ara factors meteorològics, vents predominants (direcció i intensitat), etc. Els quiròpters possiblement són, fins i tot, molt més afectats per les turbines que les aus, però molt complicats d'estudiar. Una anàlisi de refugis, de l'activitat nocturna i de les espècies presents pot ser molt útil. Dins cada PE hi ha alguns

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori
Direcció General de Medi Natural,
Educació Ambiental i Canvi Climàtic

aerogeneradors que concentren el 90% dels impactes. Per tant, els estudis s'han de fer no per al conjunt del parc sinó aerogenerador per aerogenerador.

Hi ha seriosos problemes pel que fa als recomptes de fauna afectada per impactes. Les aus petites i els quírids impactats són ràpidament extrets de la zona per altres organismes, que s'alimenten dels cadàvers. S'ha comprovat que les ratapinyades torben una mitjana de dos dies a desaparèixer de l'indret. Per tant, els recomptes estan molt esbiaixats: cada vigilant ho fa a la seva (sense explorar la mateixa superfície, sense parar la mateixa atenció, per exemple) i si hi ha vegetació a la base dels aerogeneradors sovint és molt difícil detectar els animals morts. L'ús de cans ensinistrats pareix ser molt efectiu.

Moltes comunitats autònomes han desenvolupat normativa per delimitar les zones d'implantació preferent dels PPEE (Plans sectorials eòlics). I han regulat també la tramitació administrativa obligant a fer avaluacions ambientals estratègiques (quan s'havia previst ubicar un gran nombre d'aquestes instal·lacions dins el territori). En el cas de les Illes Balears, com són projectes puntuals, per ventura no caldria, i es podrien tramitar els projectes per avaluació d'impacte ambiental.

La conclusió del congrés fou que cal incidir en implementar estudis d'impacte ambiental acurats i metodològicament equiparables, amb recopilació d'informació existent i feina de camp sistematitzada. Fins ara, les decisions administratives es prenen en base a estudis ambientals fonamentats en informació bibliogràfica errònia (com sovint ha quedat prou demostrat a posteriori).

La percepció general de tots els presents és que s'ha d'impulsar la producció d'energies sostenibles, i en particular les eòliques. L'objectiu ha de ser compatibilitzar la producció d'energia amb la conservació de la fauna. El problema principal és la manca d'una metodologia comú en els estudis d'impacte ambiental, que fa que els resultats no siguin comparables entre diferents PPEE. Però, en aquest sentit, pareix que el document dalt esmentat

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori
Direcció General de Medi Natural,
Educció Ambiental i Canvi Climàtic

(“Directrices...”) s’ha de convertir en la Bíblia per als tècnics que han de fer feina en la matèria.

El congrés va ser molt profitós, malgrat s’ha trobat a faltar més ponències sobre el punt de vista de l’administració i els mecanismes de presa de decisions.

El nostre cas, per la insularitat, és més delicat, perquè com que el reclutament de rapinyaires és gairebé inexistent, la mort per col·lisions d’alguns d’ells pot tenir conseqüències irreparables per al conjunt de les poblacions més amenaçades.